

DE HISTORISCHE VERENIGING OUD-BEIJERLAND

Oppericht 30 september 1997

Beschermheer F.A. baron van Tuyll van Serooskerken,
Ambachtsheer van Oud-Beijerland

“BEIJERLANDSCHE BERICHTEN”

Verschijnt 4 x per jaar.

Bestuur:

Voorzitter:	P.J. in 't Veld	0186 - 617523
Secretaris:	A.W. de Groot	0186 - 615425
	Willem Vrijlandtstraat 75	
	3262GN Oud-Beijerland	
Penningmeester:	D.H. v.d. Linden	0186 - 614932
Alg.Adjunct:	A. van den Berg	0186 - 614240
Lid:	D.Dijkshoorn-Bison	0186 - 613707

Contributie:

Leden € 13,00 per jaar
Donateurs € 9,00 per jaar

Rekeningnummer: 3511.87.103
t.n.v.: HVO, Oud-Beijerland

Naar buiten de regio worden de Beijerlandsche Berichten per post opgestuurd en brengen wij € 3,00 portokosten in rekening.

Ons archief is gevestigd in de Openbare Bibliotheek, genaamd:
Historisch Informatie Punt (HIP), Steenenstraat 24 Oud-Beijerland.

Open: elke 2^e donderdag van de maand van 14.00 tot 16.00 uur.

Buiten deze tijden even bellen naar A. van den.Berg, ☎ 0186 – 614240

Soms worden er foto's gebruikt van Joris Buitendijk ☎ 0186 –617667.

ISSN: 2210-8645

www.hvobl.nl

Van de bestuurstafel.

Hier het eerste nummer van de Beijerlandsche Berichten van 2012.
Het jaar waarin onze vereniging 15 jaar bestaat.

Dit willen wij natuurlijk niet ongemerkt voorbij laten gaan, noteer daarom
alvast de datum van

25 oktober,

u hoort hierover nog van ons.

Wat u direct zal opvallen bij het lezen, is dat ons blad verrijkt is met enkele advertenties van bedrijven die onze vereniging willen steunen, wij zijn deze bedrijven hier zeer erkentelijk voor.

Verder is ons historisch informatiepunt (HIP) verhuisd van de bovenverdieping naar de begane grond in de bibliotheek, kom gerust eens kijken. We zijn 's-middags open op de 2^e donderdag van de maand - s'middags van 2 tot 4 uur - , of op afspraak.

Het is de moeite waard om eens met eigen ogen te zien wat onze vereniging in het archief bewaart.

Heeft u zelf nog foto's of documenten die van belang kunnen zijn voor de geschiedenis van ons dorp, laat ze ons scannen. Wij zijn er heel gelukkig mee en u krijgt uw foto's weer gewoon terug.

Dit, omdat we druk werken aan een mediagalerie met oude foto's gekoppeld aan onze website.

Het Bestuur.

Rectificatie:

In de Beijerlandsche Berichten van december 2011 was onder het stuk van ds. Swalmius vermeld dat de auteur onbekend was.

Tot onze vreugde heeft de "auteur" **Jan Paul van der Spek** zich gemeld en zie hieronder de bijbehorende toelichting:

Het stukje over ds. Swalmius heb ik voor de website www.hervormdoudbeijerland.nl (bron) geschreven en daarop ook gepubliceerd. *bronvermeldingen bij het artikel:*

1 <http://www.dia.org> (bezoekt op 18-06-2011)

2 Valk, M.H.A. van der. *Kerkelijk Oud-Beijerland*, 1907, p.7

3 Weijers, J. *De Nederlandsch Hervormde Kerk*. Uitgave Stichting Het Oude Raadhuis, Oud-Beijerland. p.50–57

4 ib. p. 53 - 5 ib. p. 57

6 Heering, Jan Paul. *Theologische disputen en politieke twisten*. Rede gehouden in de Kloosterkerk op 7-10-2009. t.g.v. 400 jaar Mare Liberum van Hugo de Groot

7 Weijers, J. *De Nederlandsch Hervormde Kerk*. Uitgave Stichting Het Oude Raadhuis, Oud-Beijerland. p. 54

8 Pabbruwe, Aagje. *Studie naar leven en werk van Cornelis Tymensz Padbrué*. p. 76

9 ib. p. 77

10 <http://www.kmska.be> (bezoekt op 18-06-2011)

Jan Paul van der Spek

advertentie:

H. HOOGVLIET totaalonderhoud

Schilderwerken, van advies tot een uitstekend eindresultaat

Voor al uw glas- en schilderwerken krijgt u bij ons vakkundig advies. Dankzij onze ervaring en kennis van nieuwe materialen en producten kunt u vertrouwen op een uitstekend eindresultaat. Uiteraard met erkende AF-garantie.

Nies voor kwaliteit! www.hhoogvliet.nl

gevestigd te Eijpeense en Oud-Beijerland

Handweg 1 - 2011 XN IJpeense
T 0187 - 41 04 04 E 0187 - 41 04 04

Beste Nederlandse vrienden,

Vooreerst hartelijk dank voor de vriendelijke vermelding in het artikeltje over Swalmius. Het is altijd fijn om te zien dat men in Nederland mijn naam nog aantreft.

Dienaangaande heb ik een wonderbaarlijk verhaal te vertellen.

Zoals jullie uiteraard weten, heb ik in april 2009 (alweer bijna 3 jaar geleden!) bij jullie een lezing gehouden over "onzen Egmont" :-) en nadien hebben jullie de tekst van die lezing op jullie webstek geplaatst. Blijkbaar hebben jullie een wereldwijd bereik, want aan de Cornell University (New York State) heeft een onderzoeker, die werkt op de Spaanse inquisitie in de Nederlanden, de tekst aangetroffen. Hij contacteerde de Zottegemse bibliotheek, waar een geïnteresseerd medewerkster er een Engelse vertaling van gemaakt heeft. Maar dat was pas het begin. De tekst, die uiteraard niet als wetenschappelijke publicatie bedoeld was, riep meer vragen op dan hij er beantwoorde (iets wat in de geschiedenis nogal vaak voorkomt, nietwaar? Daarop contacteerde die medewerkster mij en overhandigde zij mij de vragenlijst van de Amerikaanse onderzoeker.

---

advertentie:

Voor een onafhankelijk
Hypotheekadvies
Neem contact op met John van Helden 0186-634214
j.vanhelden@schepassurantien.nl www.schep-assurantien.nl

Na een ellenlang over en weer sturen van digitale post heb ik 'm doorverwezen naar de publicatie van mijn grootvader over het proces van Egmont. Ik heb de inleiding, waarin de feiten tot aan Egmonts gevangenneming verhaald worden, naar het Engels vertaald.

Om een lang verhaal kort te maken: nu hebben we samen het idee opgevat om (naar aanleiding van de 500ste verjaring van Lamoraals geboorte in 2022) de integrale tekst van de studie van mijn grootvader, aangevuld met de tekst over Lamoraals huwelijk en die over de graven van de Egmonts in de Zottegemse kerk, uit te geven in het Engels en het Nederlands (en eventueel nog in het Spaans, Frans en/of Duits). Volgens die onderzoeker is het onderzoek dat hier uitgevoerd is naar de 16de eeuw en dan voornamelijk naar Egmont, ondergewaardeerd want onbekend buiten het Nederlandse taalgebied.

Een citaatje:

"The three volumes of The Trial of Egmont, published in 1972–4, 1983 and 1987, add up to about 648 pages according to my reckoning. Appending the three articles (from 1961, 1979, 1985), about Egmont's marriage and his and his family's graves in the Assumption of Mary church there, would add an additional 64 pages, for a grand total of 712 pages. Dutch and English editions of his complete works on this subject would be a major undertaking, and of great importance to scholarship, especially in English. Of the 13 or so modern works on Egmont I count 8 in Dutch, and 5 in French. None in English. While the primary sources relating to him and this period in the history of modern day Belgium and Netherlands are mostly in French, and then English (but not about Egmont), secondary sources favor English publications over those in Dutch and French (perhaps by a ratio as much as 2:1 or more). The lack of a modern treatment dealing with Egmont in English may well contribute to the fact that, in Jonathan Israel's standard The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477–1806 (Oxford 1995) Egmont gets short shrift."

Mijn grootvader heeft van Egmont zijn levensdoel gemaakt en hij slaagde erin een magnum opus klaar te stomen, waaraan hij pas op 73-jarige leeftijd begonnen is. Hij kreeg de klus geklaard op zijn 87ste, maar ik denk niet dat hij ooit heeft durven dromen van een dergelijke erkenning. Ik steek hier nu met vol enthousiasme mijn schouders onder,

als onderdeel van een herdenking die zijn realisaties in 1968 waardig zal zijn.

Ik heb ook al met Peter Van Der Plaetsen, die U in het Velzeeks museum heeft rondgeleid bij uw laatste bezoek en die instaat voor alle re-enactment projecten van het museum, van ideeën gewisseld voor een heuse 16de-eeuwse scène. Hij reageerde enthousiast.

Mijn grote mentor, Luc Van Durme, overweegt de ideeën en zal zeer zeker zijn onschatbare inbreng leveren.

Ik hoop jullie, als vurige Egmontliefhebbers, over tien jaar in Zottegem te mogen verwennen. Want alle grote projecten beginnen met een droom. Een droom welks verwezenlijking een vurige thrive geeft aan geboeide liefhebbers zoals jullie en ik zijn. Naast deze hulde aan mijn grootvader en zijn levenswerk ben ik zelf, na de keurlingen, momenteel aan het werken op een stukje over de Franse conscriptie (werving van militairen tussen 1798 en 1814) in het kanton Zottegem.

---

advertentie:

kooiman
AUTOBEDRIJF

Zeker op weg met
Autobedrijf Kooiman

CHEVROLET OPEL
www.kooiman.nl

BOVAG

- Ruime keuze in kwaliteits-occasions van alle merken
Officieel Opel en Chevroletdealer
- Service en vakmanschap
- Professioneel schadeherstel
- Leasecontracten op maat
- Autowasserette

Adres: Langeweg 3c
3261 LJ Oud-Beijerland

Telefoon: 0186 61 54 55
Fax: 0186 62 02 52
E-mail: verkoop@kooiman.nl
Website: www.kooiman.nl

Ik ben volop gegevens aan het verzamelen in het Rijksarchief en aan het verwerken in een database bestand.

U ziet, ook in Zottegem zitten we niet stil.

Tegen december 2012 wil ik dan de pen ter hand nemen (nu eerder het toetsenbord) om in de zomer van 2013 een nieuw artikeltje te kunnen indienen voor de XVIe handelingen.

Met vriendelijke groeten,

Olivier Van Rode,
Zottegem

---

advertentie:

www.makocleaning.nl

mako
cleaning service

Schoonmaak-onderhoud
Glazen wassen
Gevelreiniging
Graffiti-verwijdering

L.J. Costerstraat 4 · Oud-Beijerland
Telefoon 0186 - 619 500

Wereldoorlog II - Razzia op woensdag 18 april 1945.

In de nacht van dinsdag 17 april en woensdag 18 april 1945 zijn uit het wapendepot van de Duitsers, gevestigd in de garage van AMO aan de Ooststraat, wapens gestolen.

Als niet voor 18 uur de daders bekend zouden zijn zullen de scherpste maatregelen worden genomen. Om ongeveer 13.00 uur, 's woensdags, werd plotseling een razzia in de gemeente ingezet waarbij mannen tussen 16 en 70 jaar op straat werden opgepikt of uit de huizen gehaald.

's Avonds waren ongeveer 1000 mannen opgesloten in de Rijks H.B.S. Om 21.30uur werden er 700 weer vrijgelaten. De rest moest die avond (gepakt met koffers goed) via de Kwakscheweg, Papeweg en Westdijk naar Westmaas lopen waar ze 24 uur werden ondergebracht in de school.

Donderdagmiddag (19 april) werd op het schoolplein appèl gehouden met verhoren. Tijdens de verhoren verschenen er boven Westmaas Engelse vliegtuigen waardoor bij de Duitsers paniek ontstond en zij over de tafels springend een goed heenkomen zochten. Van die gelegenheid maakten meerderen gebruik om over een sloot springend te vluchten. Toen alles weer veilig was ging het verhoor verder. Van de ca.300 overgebleven mannen werden er 33 vastgehouden. De rest mocht om 16.00 uur naar huis.

Zaterdag 21 april moesten we buiten aantreden. Het bleek dat we te voet naar 's-Gravendeel gingen, waar we in de school aan de Noord-Voorstraat zijn ondergebracht.

We moesten daar werken aan de versterkingen aan de Kildijk en op het eiland "De Krab".

Na 8 dagen zouden we worden afgelost door anderen, werd gezegd.

Door de gunstige berichten van de geallieerde fronten gingen al geruchten, dat de Duitsers zouden capituleren. Dit bleek waarheid, want zondag 29 april werden er al levensmiddelen (Zweeds brood en cake) door vliegtuigen gedropt voor de bevolking van het Westen die de Hongerwinter van 1944/1945 hadden overleefd.

Donderdag 3 mei om 11.00 uur 's morgens werden we vrijgelaten en door 3 landbouwers met paard en wagen uit 's-Gravendeel naar Oud-Beijerland gereden. Veel dank is verschuldigd aan de bevolking van 's-Gravendeel die ons in de school van alles voorzag.

Vrijdag 4 mei is de onvoorwaardelijke overgave van alle Duitse troepen. Niettegenstaande deze overgave werd op zondagmiddag 6 mei 1945 toch nog mevrouw T. Traas-de Jager in de keuken van de boerderij aan de Zinkweg op laffe wijze door een Duitser doodgeschoten. Maandagmorgen 7 mei 1945 ca. 3 uur is de aftocht van de Duitse troepen uit Oud-Beijerland. Ze zongen nog “Wir fahren gegen England”. Hieronder volgt de lijst met namen van de mannen, die in 's-Gravendeel vast gehouden werden.

Woensdag 18 april 1945	Donderdag 3 mei 1945
's-Gravendeel	
<u>Naam</u>	<u>Adres</u>
J.Bal	Boterhof 31
M.D.Barendrecht	Zinkweg 115
J.Bestebreur	Kerkstraat 88
B.Brussaard	Oost-Voorstraat 5
J.W. van Dam	Prins Hendrikstraat 16
Gijs van Driel	Zinkweg 66
C.van Dijk	Oost-Voorstraat 114
P.Doolaard	Baan 38B
I.Duifhuizen	Havendam 32
D.de Geus	Baan 107
M.Groenendijk	Bootstraat 34
C.Heshof	Zinkweg 153
A.van 't Hof	Steenstraat 18
C.I.Hokke	Zinkweg 118
J.K.Kegel	Baan 28
Dr.P.A.Kroesen (arts)	Ooststraat 20
A. van der Linden, J.W.zn	Oostdijk 223
P.Mast	West-Voorstraat 30
M.Nap	Zinkweg 230
B.den Ouden	Peperstraat 14
D.W.Ploeg (HBS)	Havendam 8
C.van Reemst	Oostdijk 81
P.D. van Rij	Oostdijk 123
Ds.W.Rijnsburger	Oost-Voorstraat 8
B.J.Schoonheit	Koninginneweg 68
A.Schippers	Julianastraat 94
A.Schippers	Ooststraat 164

D.v.d.Schoor
D.Snel
T.Stam
J.H. van Steensel
T.A.Vermaat
A.v.d.Wetering
H.v. d. Wildt

Julianastraat 47
Kerkstraat 60
Baan 9
Ooststraat 56
Baan 46
Polderstraat 85
Tuinstraat 20

Auteur van dit stuk is onbekend.

advertentie:

KANTOOR Vrij

BELASTINGADVIEZEN • ADMINISTRATIES • BEDRIJFSADVIEZEN
West-Voorstraat 6 - 3262 JP OUD-BEIJERLAND – Tel. (0186) 61 76 00
www.kantoorvrij.nl

ASSURANTIEKANTOOR Vrij

VERZEKERINGEN • HYPOTHEKEN • FINANCIERINGEN • PENSIOENEN
West-Voorstraat 8 - 3262 JP OUD-BEIJERLAND – Tel. (0186) 61 74 79
www.assurantiekantoorvrij.nl

In een eerder nummer van de “Beijerlandsche Berichten” hebben wij u al aangegeven dat wij bezig zijn met de geschiedenis van de winkels in ons dorp en ook de bouwkundige veranderingen in de loop van de tijd.

Hier volgt de geschiedenis van Oostdijk 1, bij vele van u bekend als het pand van DAVO.

Oostdijk 1

Volgens het huisregister van 1 maart 1895 woont hier P. de Koning het adres is dan Oostdijk 473. Naast het woonhuis van P. de Koning staat een

koetshuis. Op een Kadasterkaart van 1820 zijn deze gebouwen goed te herkennen.

Op 5 februari 1912 vraagt architect Jac. v.d. Berg vergunning aan, namens D.J. de Vroedt Jz. en D.A. de Vroedt Szn. bij de polder Oud-Beijerland voor het afbreken en wederopbouwen van een winkelhuis op de bestaande fundering.

Het woonhuis en koetshuis van P. de Koning worden gesloopt en volgens de brief van de architect blijft de onderbouw met een hoogte van 10 cm. staan, zodat *“in de dijk kruin geen grond wordt geroerd”* op woensdag 28 februari 1912 is er een aanbesteding in het logement van Joost Tuk, gelegen naast de bouwplaats. Het bestek is te koop bij de Fa. W. Hoogwerf voor Fl. 1,50. De sloop van zowel het woonhuis als het koetshuis wordt dusdanig zorgvuldig gedaan dat op zaterdag 4 mei 1912 een advertentie wordt geplaatst in het “Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard” dat er te koop is tegen billijke prijzen IJselsteen, blauwe dakpannen, licht en deurkozijnen, hard stenen stoep met palen en kettingen. Ook een prachtige zwartmarmere schoorsteenmantel. Te bevragen op het werk.

Vanuit de tekeningen en de brief van de architect kunnen we vaststellen dat de contouren van het pand van DAVO overeenkomt met het woon- en koetshuis van P. de Koning.

Op zaterdag 5 oktober 1912 wordt het Handelshuis D.A. de Vroedt geopend. De zaken gaan blijkbaar voortvarend want op 10 juli 1912 vraagt aannemer Fop de Groot, namens de N.V. D.A. de Vroedt, bij de polder vergunning aan om de voorgevel van Oostdijk 3 te verbouwen en het pand bij de winkel te mogen trekken.

Oostdijk 3 is het naast de winkel gelegen logement "het Schippershuis" van Joost Tuk, volgens de kleinzoon van Joost Tuk, ons lid Bram van Balen Blanken, is dit het gedeelte waar nu de Bijbelkiosk is gevestigd.

In 1961 wordt de winkelpui gewijzigd, tevens wordt het slop tussen de winkel en het voormalige wachtlokaal van de RTM, over een lengte van 3 mtr. verhoogd tot het niveau van het trottoir van de Oostdijk.

Omstreeks 1976 is het voormalige wachtlokaal van de RTM, wat de laatste jaren in gebruik was als cafetaria, gesloopt en de ontstane ruimte inclusief het slop bij de winkel van DAVO getrokken. Daarmee wordt ook de bestaande schuine entree vervangen. Ook in 1978 wordt de voorgevel nogmaals gewijzigd.

In 1989 komt er een eind aan het Handelshuis D.A. de Vroedt/DAVO en komt het pand in handen van Forumvest in Breda. Die het pand het pand opsplijt in Oostdijk 1a,1b,1c en 1d.

In winkel 1a komt Livera lingerie en in 1b het Kruidvat, in de overige kleine units zoals 1c komt een schoen- en sleutelwinkel eerst Motto en later Martin. In 1d komen enkele muziekwinkels zoals Echelle muziek, Ear and Eye, Music store en nu de Bijbelkiosk.

Pieter Jan in 't Veld

advertentie:

**...ook u kunt
geld verdienen
voor uw club,
vereniging
of ...!**

**Bent u lid van deze club of vereniging?
Dan kunt u de clubkas flink spekken!**

Koopt of verkoopt u een huis via makelaardij De Jong of laat u uw huis door ons taxeren, dan keren wij een bonus uit op de rekening van uw club, vereniging of ... van uw keuze. Deze bonus kan wel oplopen tot € 225,- per klant!

Kom voor meer informatie vrijblijvend langs bij één van onze vestigingen of kijk eens op onze website: www.makelaardijdejong.nl

Makelaardij De Jong
West-Voortstraat 29
3262 JP Oud-Beijerland
Telefoon 0185-617555

Makelaardij De Jong
Pleter Repelaerstraat 615
3297 BL Puffenstok
Telefoon 078-6736255

De actieve Makelaar

www.makelaardijdejong.nl

funda

Particulier & Zakelijk | Verkoop | Aankoop | Taxaties | Hypotheken

De Spuisteen

We kennen de IJsselsteentjes. Maar de Spuisteen?

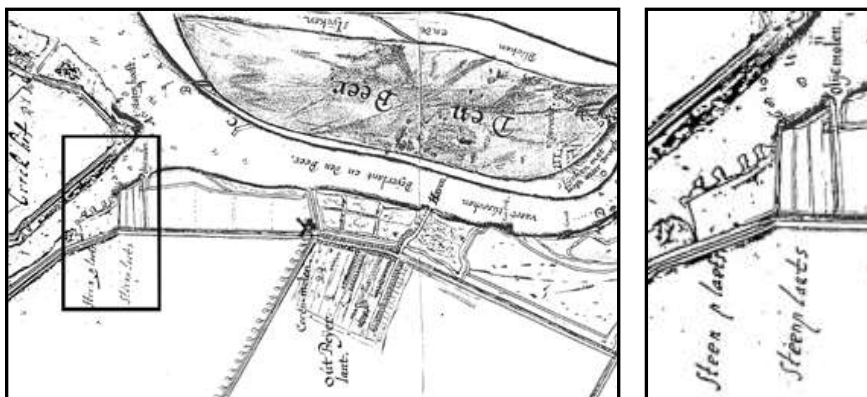
Hoe zagen die eruit. Hoe groot? Welke kleur? Staan er in Oud-Beijerland nog bouwwerken van deze steentjes? De kerktoeren die door Sabina werd geschonken misschien?

Bakstenen werden gemaakt van zeeklei of rivierklei. Daar heb je het al. Hadden we hier op de plek waar het dorp Putten eens lag te maken met rivierklei aangebracht door de Oude Maas of moeten we aannemen dat vanaf het Haringvliet zeeklei werd aangevoerd door het Spui. De klei werd lokaal gewonnen en dus produceerde de steenplaats lokale bakstenen, in ons geval Spuistenen.

En welk formaat hadden die Spuistenen. Als de zogenaamde Dordtse steen (18x8,8x4,3cm) of als de Brabantse steen (18x8,8x5,3cm)?

Tegenwoordig zijn nog steeds meer dan 30 soorten Nederlandse bakstenen van verschillende afmetingen in gebruik, te beginnen bij de kleinsten van 15x7x3cm. tot de standaard kloostermop: 28,5x13,5x8,5cm.

Het kan ook nog een Belgische steenmaat geweest zijn. De invloed van Vlaanderen was tijdens de eerste honderd jaar van het bestaan van Oud-Beijerland groot. De Vlaming Lamoraal van Egmont heeft hier natuurlijk nog aan bijgedragen, evenals later zijn dochter Sabina en niet te vergeten de stichter van de 'Steenplaetse', de Belg Pandelaert.

De steenplaatsen in 1668

In Nederland hebben de Romeinen het steenbakken geïntroduceerd maar na hun vertrek raakt de techniek in de vergetelheid. In de twaalfde eeuw komt dankzij de kloosterordes de baksteenproductie weer terug. Tot ver in de Middeleeuwen is de toepassing van de zogenaamde kloostermoppen door de hoge kosten beperkt tot kloosters, stadsmuren, kerken, kastelen en overheidsgebouwen.

De meeste huizen zijn dan van hout, met een bedekking van stro of riet. Na een aantal grote stadsbranden, zoals die in Deventer in 1334, komt er in veel steden de verplichting tot het gebruik van bakstenen en harde dakbedekking. Er worden zelfs subsidies gegeven om stenen versneld in te voeren. De steenbakkerijen maken deel uit van de lokale economie en zijn over het hele land verspreid.

Kortweg komt het fabricageproces van bakstenen neer op:

- winning, opslag en voorbereiding
  - vormen en drogen van de vormelingen
  - bakken
  - sorteren, opslag en transport
-

advertentie:

Bert Roos
ARCHITECTUUR

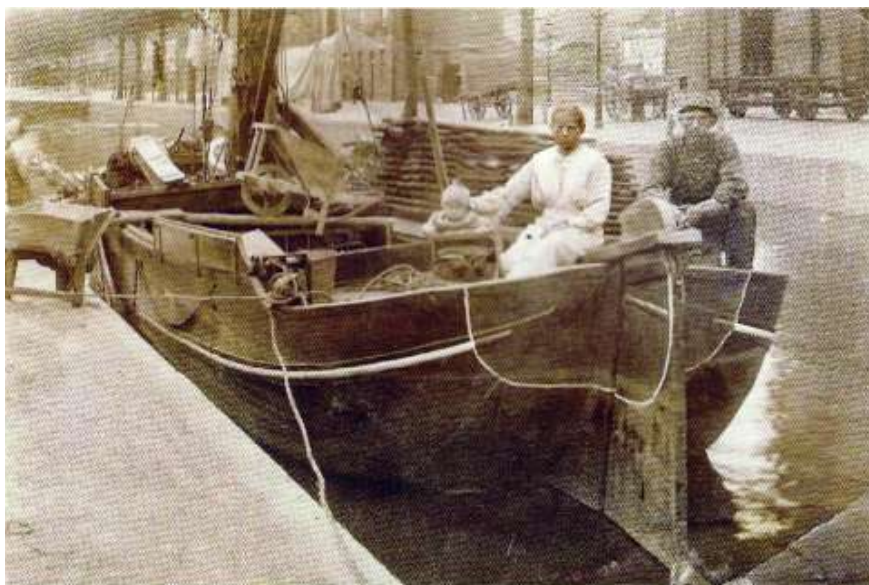
Een all-round architectenbureau, inzetbaar
voor bouw en verbouw, renovatie en restauratie
in alle segmenten van de woning- en utiliteitsbouw.

West-Voorstraat 25 B 3262 JP Oud-Beijerland T: 0186 614 157
M: 06 538 382 17 E: b.roos@bertroos.nl www.bertroos.nl

Winning, opslag en voorbereking.

De klei wordt op de winplaats uitgegraven en in de buurt van de ovens worden kleibulten aangelegd van enkele meters hoog. De klei blijft een jaar liggen om te rotten. De plantaardige organismen verteren dan en de klei wordt geloofd als gevolg van weersinvloeden.

Steenplaatsen zijn eigenlijk gewoon steenfabrieken zoals ze nu (elders in het land) worden genoemd. De rivierklei, ook wel specie genoemd, werd door schippers met hun kleine scheepjes van ± 50 ton uit rivieren en zellingen (uiterwaarden) opgebaggerd met handkracht. Zij werden beugelschippers genoemd. Was het scheepje vol dan ging het onder zeil of jagend (getrokken) naar één van de steenplaatsen en werd dan meest met de kruiwagen gelost.

De scheepjes waar met het hele gezin op werd gewoond

Vormen en drogen van de vormelingen.

Vervolgens wordt de klei geknead en in houten vormbakken geperst die eerst worden natgemaakt en met zand worden bestrooid om plakken tegen te gaan. Vormbakken bevatten meestal acht stenen.

De vormelingen worden op de baan neergeslagen (uit de vormbakken geklopt). Het neerslaan vereist handigheid om te zorgen dat de vormelingen niet blijven hangen en onbeschadigd uit de vormbakken komen.

De stenen worden na enkele dagen op de zijkant gezet om de onderzijde ook te laten drogen.

Dit droog proces mocht ook weer niet te hard gaan en voor te felle zon maar ook voor te veel regen werd er afgeschermd met rietmatten.

Het uitrollen van de rietmatten is niet gebonden aan normale werktijden en is vaak een verplichting voor gezinnen die woningen huren van de steenplaats.

---

advertentie:

DUIFHUIZEN
blijft je bij

**MÉÉR tassen
vind je niet!**

www.duifhuizen.nl

The advertisement is a black and white photograph of a woman in a dark coat and hat, carrying several shopping bags. The text is overlaid on the image. The top part has 'DUIFHUIZEN' in large bold letters, with 'blijft je bij' underneath. The middle part has 'MÉÉR tassen vind je niet!' in a large, bold, sans-serif font. The bottom part has the website address 'www.duifhuizen.nl'.

Bakken

Als de steentjes dan hard genoeg waren werden ze met de kruiwagen of paardenwagen naar de oven gebracht en daar hoog opgetast. Het stoken van de oven kon tot tien weken duren en werd gedaan door hoger personeel omdat dit een heel secuur werk was. Het was op de steenplaatsen hard werken voor weinig geld en als een man zich verhuurde bij de baas werd er gelijk bij bedongen dat ook zijn vrouw en kinderen beschikbaar moesten zijn.

De ovens waren in die tijd nog zeer eenvoudig. De oervorm is de *meiler*. De meiler is een tijdelijke oven. De te bakken stenen worden met lagen brandstof, hout of turf, gestapeld waarna de gehele stapel wordt afgedekt met dekstenen, dichtgesmeerd met natte klei en geïsoleerd met plaggen, zoden en zand. Vervolgens wordt de stapel aangestoken en laat men het vuur zes tot tien weken branden.

Sorteren, opslag en transport

Na afkoeling van de oven kunnen de stenen uitgereden en gesorteerd worden.

Steenplaats volgens schoolplaat Cornelis Jetses

Op 15 september 1655 wordt de steenplaats door Gilles Pandelaert verkocht aan zijn schoonzoon Anthoni Jacob Manrique.

NL-HaNA, Grafelijkheidsrekenkamer / Registers, 3.01.27.01, inv.nr. 796A

3e akte

Verkoop Steenplaats

Copie

Op huyden den XI September anno XVIC vijff ende vijftich soo heeft jonckheer Anthonij Jacob Manrique gecocht van sijn schoonvader Gillis Pandelaert Rentmeester van de Domeijnen van de Beijerlanden voor de somme van sesduysent caroli guldens tot XX struyvers den gulden eens.

NL-HaNA, Grafelijkheidsrekenkamer / Registers, 3.01.27.01, inv.nr. 796A

4e akte

Inventaris steenplaats

Inventaris gedaen ende doen maken bij jhr. Anthonij Jacob Manrijqe Heer van Roosboom etc. bij den substituyt Schout ende Gerechte van Nieu-Beijerlant bevonden op de Steenplaets toebehoorende den opgemelten Heere welcke goederen toebehoordende sijnden Heere Rentmeester Gillis Pandelaert d'welcke op huyden dato deses door den Gerechtsbode ter presentie van ons onderges. Gerechte in arreste sijn genomen om op de selve te procederen als narechten.

Eerstelijck een tas bovensteen

daer van bevonden ontrent 25000

noch ervan ontrent 27000

noch plaveij ontrent 11500

noch bovensteen ontrent 3000

noch bovensteen ontrent 57600

noch bovensteen ontrent 7600

noch bovensteen ontrent 3000

noch plaveij ontrent 2000

Gilles heeft hiervan geen cent gezien want hij had vele schulden,

De sesduysent gulden hyer vooren bij monsieur Manrique voor de voorgenomde steenplaetse aen sijn schoonvader den Rentmeester Pandelaer belooft sijn bij hem wegen den selven sijnen schoovaer in minderinge vant tgunt hij over sijne administratie schuldich was betaelt in manieren als volgt:

Namentlijck aen Waerten Vlam Rentmeester van de Exploicten vant Hoff van Hollant bij ordonantie deser camere in date den XX September XVICLV de somme van vijffthien hondert ponden te XL grooten 't pond. Item aen mr. Cornelis Camerlin auditeur ordinaris deser camere bij oris. van de XX Septemeber XVICLV voors. de somme van vijffthien hondert ponden munte voorn. ende lestelijck noch aen selven auditeur Camerlin bij ordonnantie van XIX Meij XVICLVI de somme van drie duysent ponden munte voornoemd.

Negen jaar na de verkoop van de steenplaats moest ook het groothuijs van de Pandelaerts eraan geloven.

Gerekend werd met een opbrengst van zesduizend pond.

NL-HaNA, Grafelijkheidsrekenkamer / Registers, 3.01.27.01, inv.nr. 796A

6e akte

Betaling Pandelaert 11 juni 1664

Copie

De Raden ende Meesters van de Reeckeningen der Domeijnen van de heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt ordoneren Gillis Pandelaer Rentmeester van de Domeijnen van de Beijerlanden te betaelen aen mr. Cornelis Camerlin, auditeur ordinaris van de voorsz. reeckeningen als hebbende de administratie van de necessiteijten der voorsz. camere, de somme van thien hondert ponden XL grooten 't pondt over ende in voldoeninge van den eersten termijn van ses duysent gelijcke ponden te XL grooten bij hem beloofft voor de huijsinge ende erve bij sijn vader saliger

Weer vijf jaar later, Gilles is dan gewezen rentmeester, blijkt het huis maar de helft van de vraagprijs op te brengen. Lag toen de huizenmarkt ook al op z'n gat?

NL-HaNA, Grafelijkheidsrekenkamer / Registers, 3.01.27.01, inv.nr. 796A
7e akte

Verkoop huis Pandelaert 3 april 1669

Copie

Alsoo de Raeden ende Meesters van de Reeckeningen der Domeijnen van de Ed. Groot Mog. Heeren Staeten van Hollandt en Westvrieslandt uyt crachte van het legaal hypotheecq haer Ed. Groot Mog. competerende op alle de goederen van Gillis Pandelaer de Jonge, gewesen Rentemeester van de Domeijnen van de Beijerlanden op den derden april des jaers XVIC negen ende tsestig vercocht hebben aen Huijbert de Schepper, Heere van Snighem seeker huijs, erve, thuyn, bogarden, vijvers, bergh, schuyr en stallen, staende en gelegen in Oudt-Beijerlant, den voorsz. Pandelaer toebehoort hebbende voor de somme van drie duysent ponden te veertigh grooten ´t pont ende dat deselve somme wegen den voorsz. Huijbert de Schepper aen de jegenwoordigen Rentemeester van de Beijerlanden, Johan van der Mast sijn voldae, die oock daeraff in sijne reeckeningen de dato 1672 behoorlijk heeft verantwoord.

Soo ist dat de Raeden ende Meesters van de Reeckeningen der voorsz. Domeijnen bij desen lasten en authoriseren den voorn. Rentmeester van de Beijerlanden, Johan van der Mast omme de voorsz. huijsinge met het gunt daeraen als vooren dependeert ten behoeve van de voorsz. Huijbert de Schepper voor Schout en Schepenen van Oudt-Beijerlant wettelijk in eijgendom nae constume aldaer gebruijckelijk op te draegen en te transporteren ende te bekennen van de voorsz. cooppelingen al wel voldae ende betaelt te wesen sonder daer op wegen de Domeijnen eenige actie meer te reserveren. Gedaen ten burele van de Rekenkamer in Den Haeg den vijffden november anno XVIC ses ent seventigh

In 1648 wordt voor een van de werknemers een testament opgemaakt omdat zijn vrouw Tanneke ziek is.

In den naem ons heeren, amen. Op huijden den 19^e Augusti Anno 1648 compareren voor mij Cristian van Vliet, Nots. etc., Jan Vermeer en Tanneken Ariensdr. echteman ende wijff, wonende in de steenplaets

van den heer rentmr. Pandelaert (ons Nots ende getuijgen seer wel bekent).

volgt de uitgebreide beschrijving van het testament en eindigt aldus

Aldus gedaen ende verleden in presentie van Mons. Johannes Pandelaert ende Arien Claesz. onderbaas op de voors. steenplaets als getuijgen van geloove met mij Nots. hiertoe geregt.

Piet Spanjers

---

advertentie:

**Elektrotechnisch Buro
Wijntje B.V.**

Bij elektrotechnisch buro **Wijntje** kunt u terecht voor al uw elektrotechnische installatiewerkzaamheden zoals onder andere:

- Licht- en kracht installaties
- Data netwerken • Noodverlichting
- Zwakstroom- en intercom installaties
- Keuren van elektrische apparaten
- Reparatie van witgoedapparaten
- Zowel voor bedrijven als particulieren

West-Voorstraat 14 3262 JP Oud-Beijerland 0186-612802 info@wijntjebv.nl www.wijntjebv.nl

Zo maar een ontheffing.

Wie op woensdagmiddag de wekelijkse Oud-Beijerlandsche markt bezoekt wordt weleens geconfronteerd in de West Voorstraat met mensen die gewoon door het winkelend publiek fietsen.

We kijken daar niet meer van op en zeggen er over het algemeen niets van. Ik zeg er maar bij dat het niet altijd jongeren zijn, maar ook ouderen. Waarom deze introductie?

Onlangs kreeg de Historische Vereniging een brief aangeboden voor het archief. In deze brief, uit 1973, kreeg de heer P.A. van der Ree tot wederopzegging ontheffing, om tijdens de uren dat er markt is “zijn fiets aan de hand mee te voeren”. Verder werd gesteld dat deze ontheffing “bij de eerste aanzegging van de politie te worden getoond”. De brief is ondertekend door de burgemeester en de gemeentesecretaris.

Uw schrijver wil hier geen waardeoordeel uitspreken. Maar het contrast van deze, voor sommigen een kleine ergernis, is erg groot.

Pieter Jan in 't Veld.

---

advertentie:

The advertisement is contained within a rectangular frame. At the top, the logo 'hwwonen' is displayed in a bold, sans-serif font, with three small circles to the right of the word 'wonen'. Below the logo, the tagline 'Thuis in de Hoeksche Waard' is written in a smaller, handwritten-style font. The bottom half of the advertisement has a dark grey background with the text 'Voor uw huur- en koopwoningen in de Hoeksche Waard' written in a white, handwritten-style font. In the bottom right corner, the website address 'hwwonen.nl' is printed in a small, white, sans-serif font.

Aanwinsten:

We ontvingen

- KEN boeken van de Hoeksche Waard van 2006 en 2009
- Mousepad van stichting Hoeksche Waard wonen
- Allerlei oude rekeningen voor ons bedrijvenbestand
- “ 100 % geleefd en genoten “door Arij Korporaal (geb.1915)- familie geschiedenis
- ROZA- boekje
- Cd en afdrukken van 500 foto's verschenen in het Kompas
- Boek “Zorgcentrum Sabina 1962-2002”
- Verslag 2 jaar Open school 1983-1985
- DVD – 60 jaar NCVB - Passage Oud-Beijerland
- CD met geschiedenis “Boerderij Dijkzicht “door A.Gunter

Historisch InformatiePunt - HIP-

Onze nieuwe ruimte in de Openbare Bibliotheek.

In onze Beijerlandsche Berichten van december 2011 gaven we aan dat het de moeite waard is om eens te kijken op:

historiehoeschewaard.blogspot.com

Wij helpen u graag met uw vragen.
Informatie op blz. 1